

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 25/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2014 regeringens proposition om godkännande av Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen

(RP 116/2014 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Anna-Riitta Wallin, justitieministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar.

Syftet med konventionen är att garantera att alla har rätt att på begäran få ta del av myndigheternas handlingar. Det är fråga om det första internationella avtalet om offentlighet i myndigheternas verksamhet som är juridiskt bindande och som bygger på offentlighetsprincipen.

Bestämmelserna i konventionen motsvarar lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och annan finländsk offentlighetslagstiftning. Propositionen innehåller ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen. Det föreslås också att riksdagen godkänner två

förklaringar, av vilka den ena gäller tillämpningen av konventionen på fysiska och juridiska personer som har lagstadgade uppgifter som innebär utövning av offentlig makt. Den andra förklaringen innebär att beslut som republikens president fattar om en begäran om en handling inte kan överklagas. Konventionen träder i kraft tre månader efter det att tio av Europarådets medlemsstater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen. Den har ännu inte trätt i kraft internationellt. Lagen om sättande i kraft av konventionen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet efter det att konventionen har trätt i kraft internationellt och blivit bindande för Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Offentlighetsprincipen har en central ställning inom förvaltningen i Finland. Enligt grundlagen har var och en rätt att ta del av offentliga handlingar om inte offentligheten av tvingande skäl har begränsats särskilt genom lag. Närmare och mer omfattande bestämmelser om rätt till information enligt offentlighetsprincipen och om öppenhet i myndigheternas verksamhet finns i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen). Lagstiftningen om offentlighet för myndighetshandlingar har lång tradition i vårt land, påpekar utskottet. Av propositionen framgår det att den svensk-finska tryckfrihetslagen från 1766 var den första lagen i världen som innehöll offentlighetsprincipen.

De senaste decennierna har ett flertal länder i Europa infört offentlighetsbestämmelser som ett led i demokratiutvecklingen. Före Europarådskonventionen (Council of Europe Convention on Access to Official Documents) har det inte funnits några internationella överenskommelser om tillgång till officiella handlingar. Konventionen är ett resultat av Europarådets långsiktiga och konsekventa arbete för demokrati och rättsstatsprincipen. Offentlighetsprincipen i konventionen innebär att myndighetshandlingar är offentliga om inte tillgången har begränsats för att skydda viktiga allmänna eller enskilda intressen. Enligt uppgifter till utskottet motsvarar vår offentlighetslag och specialbestämmelserna i annan lagstiftning till största delen konventionen, och det finns inget behov av att ändra offentlighetslagen.

Med stöd av 18 § 1 och 4 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet beträffande landskapsregeringen och myndigheter och inrättningar under den samt i fråga om kommunernas

förvaltning, sägs det i propositionen. Det har ansetts att det i landskapets lagstiftningsbehörighet också ingår frågor som gäller offentlighet för myndigheternas handlingar om de hör till ärendena enligt 18 § 1 och 4 punkten i självstyrelselagen. Följaktligen måste samtycke till lagen om sättande i kraft av konventionen inhämtas av Ålands lagting för att konventionen ska träda i kraft i landskapet Åland. Enligt uppgifter till utskottet har begäran om samtycke lagts fram för Ålands lagting.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker Europarådets konvention om tillgång till officiella handlingar, som upprättades i Tromsö den 18 juni 2009. Utskottet tillstyrker också att riksdagen godkänner att Finland avger två förklaringar:

1) att definitionen av myndighet i artikel 1.2 vid tillämpningen av konventionen ska omfatta fysiska och juridiska personer när de sköter lagstadgade uppgifter som innebär utövning av offentlig makt,

2) att bestämmelserna om förfarandet för ändringssökande i artikel 8 inte ska tillämpas på beslut av republikens president i fråga om en begäran om en handling.

Dessutom tillstyrker utskottet utan ändringar förslaget till lag om sättande i kraft av konventionen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner konventionen,

godkänner att Finland avger de två förklaringar som avses i propositionen och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 17 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pirkko Mattila /saf
vordf. Mika Kari /sd
medl. Maarit Feldt-Ranta /sd
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Elsi Katainen /cent

Antti Lindtman /sd
Markus Lohi /cent
Tapani Mäkinen /saml
Mika Raatikainen /saf
Kari Tolvanen /saml
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.